

om det virkelig skulde være nødvendigt, at vor Statsmagt og Statseenhed skulde gaae tilgrunde under en forfælt Lovlighed; om der ikke i Statsmagtens og Statseenhedens Natur og Nødvendighed skulde ligge Noget, der maatte kunne forhindre, at den Tilstand, hvorunder vi nu leve, blev forsat. Vor nuværende Tilstand er den, at Repræsentationen for Folket i den fra Arrilds Tid opretholdte Eenhedsstat, Kongeriget Danmark, ligeoverfor Repræsentationen for Statsmagten, Kongen, er deelt i 2 Dele, hvis naturlige Begrænsning, som laa i Fællesskabet og i det særlige Kongerige, saa at sige er forfunden, fordi Fællesskabet er borte, medens Regjeringen staaer med usikre Grændser ligeoverfor begge, uden at vide, hvorfra den skal hente Lovlighedens Berettigelse, og naar denne er hentet, ved dog Ingen, om den med Rette er lovlig. Hver Dag maa der fremstaae Kamp mellem de to forskjellige Repræsentationer, som medføre, enten at Statsmagten tilsidst synker i Gruns som foragtet, eller ogsaa at man benytter dem begge og hæver sig ud over deres sande Betydning som Repræsentationer. Det er dette Spørgsmaal, som jeg vil have forelagt til fornødt Overveielse, og jeg kan ikke opgibe Haabet om, at der ved en pludselig Indskydelse skal opgaae det rette Syn for, hvad der skal til for at opretholde den Levning af Monarchiet, denne ene danske Stat, som endnu ikke er givet bort, og hvad der skal til for at frelse den itide. Lad ikke forgjæves Forhaabninger om Dit og Dat afbrage Blikket fra Nødvendigheden af hellere at offere et Skin af Lovlighed end den hele, rene og sammenhængende Stat, saaledes som vi hver Dag gjøre, idet vi lade den smuldre hen under vore Hænder. Efterat jeg, ligesom det Dieblit, jeg sad i Rigsraadet, og indtil nu — saaledes ogsaa forrige Gang i Rigsdagen — har forsøgt alle Veie for at bringe denne Sag til en rigtig Erkjendelse, har jeg ikke seet, at der var nogen anden Veie tilbage end den at anklage de Mænd, som ere ansvarlige for Kongen, som for os. De ere ansvarlige for Kongen, thi det staaer ffrevet i Loven; men de ere ogsaa ansvarlige for, hvad vi gjøre, efter som vor Gjøren og Løden ikke faaer Livskraft, før Kongen har underffrevet det, og denne Underffrift fremtræder

efter deres Raadgivning. Den dobbelte Ansvarlighed, jeg gjennem denne Anklage agter at lade thuge paa deres Skuldre, gjør jeg gjældende for at faae en Definition af, hvad den Stat, hvori vi leve, er, og hvorfra den skal søge sin Styrke og Sammenhold. Det gjør mig ondt at maatte anklage disse Mænd, iblandt hvilke der er Ingen, imod hvem jeg har nogen væsentlig Indsigelse at gjøre, iblandt hvilke der er Flere, som jeg har Venstabs og Agtelse for, og blandt hvilke der er En, som jeg stiller høiest af alle danske Statsmænd; jeg skal gjerne nævne ham, det er Geheimeraad Bluhme. Det smerter mig at maatte sige det, men han har stor Skyld, og det smerter mig, at Navnet paa ham, der engang har gjort det meest Mulige, som kunde gjøres for at holde Riget sammen, skal heftes til det største Skridt, der er gjort til at ødelægge den sidste Stump, som er tilbage. Jeg holder mig til begge Ministerier og meest til det sidste, fordi dette med velberaad Hu og efter Mars Overveielse, hvori de maae have seet, hvor fordærligt det var, dog ere gaaede ind paa det, hvori de Andre i Nødens Stund maatte indvilge, trykke af Omstændighedernes udvortes Magt. Jeg beklager, som sagt, at have maattet stille disse Mænd frem som Gjenstand for Anklage, men jeg har ikke kunnet undgaae denne Nødvendighed for at betegne netop det, som jeg ønsker at betegne: Vor hele nuværende Stillings Ulovlighed, foruden dens Fare og Glendighed. — Jeg har heller ikke kunnet undlade at føle de Banfælgigheder, min Stilling havde, idet jeg traadte op ligeoverfor Mænd, hvoraf Mange i denne Sag have indtaget en dobbelt Stilling. Her findes Mange, som have siddet i Rigsraadet, og som nu ere i Rigsdagen, men jeg troer, at jeg er fuldt berettiget til hos dem, som her ere tilstede, at gjøre Krav paa, at deres Stilling i Rigsraadet maa være borte fra deres Tanke, saaledes at de kun sidde her som Rigsdagsmænd. Det gaaer ikke an at sige: Vi ere dog begge Steber en Repræsentation for det samme Folk. Nei, denne Repræsentations Betingelse er en saare forskjellig, og den Opgave, som er givet den at løse, en ganske anden. For at bringe Dem dette i klar Erindring, er jeg nødt til, mine ærede Herrer, at oplæse de Formularer,